

Οργάνωση Υπολογιστών

Συστήματα Υπολογιστών

Παναγιώτης Παπαδημητρίου

papadimitriou@uom.edu.gr

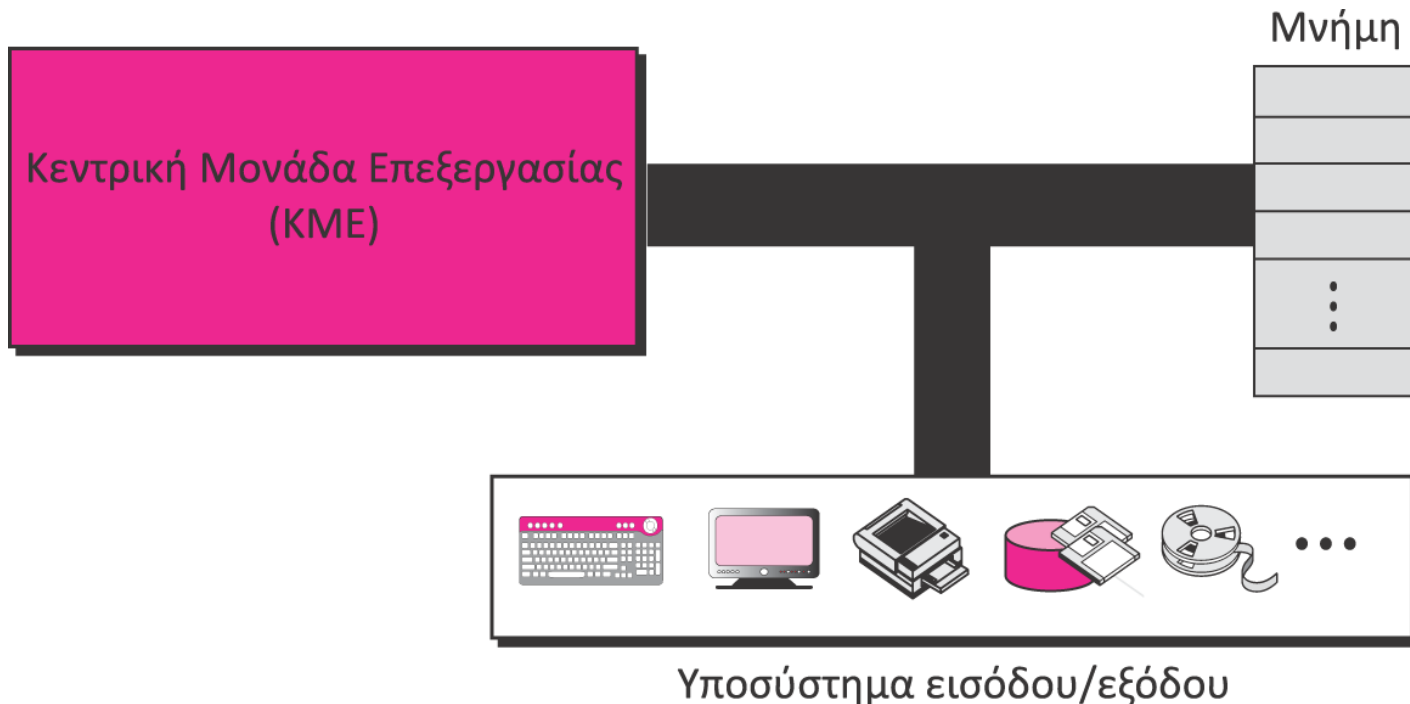
<https://sites.google.com/site/panagpapadimitriou/>

Στοιχεία Συστημάτων Υπολογιστών

- **Υλικό:** παρέχει τους βασικούς υπολογιστικούς πόρους (επεξεργαστής, μνήμη, συσκευές εισόδου-εξόδου)
- **Λειτουργικό σύστημα:** ελέγχει και συντονίζει τη χρήση του υλικού μεταξύ των διαφόρων προγραμμάτων των χρηστών
- **Προγράμματα εφαρμογών:** καθορίζουν τους τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιούνται οι πόροι για τη διεκπεραίωση εργασιών των χρηστών

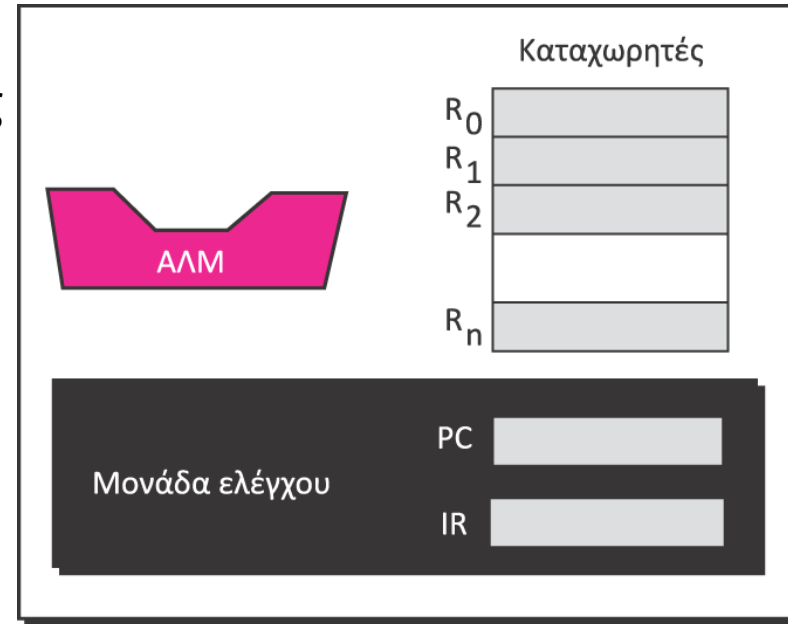
Υλικό Υπολογιστών

- Βασικά τμήματα του υλικού του υπολογιστή:
  - Κεντρική Μονάδα Επεξεργασίας (ΚΜΕ)
  - Κεντρική Μνήμη
  - Συσκευές Εισόδου/Εξόδου (Ε/Ε)

Κεντρική Μονάδα Επεξεργασίας (ΚΜΕ)

- Αριθμητική και Λογική Μονάδα (ΑΛΜ)
  - Εκτελεί αριθμητικές, λογικές και πράξεις μετατόπισης (ολίσθησης)
- Καταχωρητές
  - Θέσεις προσωρινής αποθήκευσης (π.χ. για την εκτέλεση πράξεων)
- Μονάδα Ελέγχου
  - Ελέγχει τη λειτουργία του κάθε υποσυστήματος της ΚΜΕ

Κεντρική Μονάδα Επεξεργασίας (ΚΜΕ)

Καταχωρητές

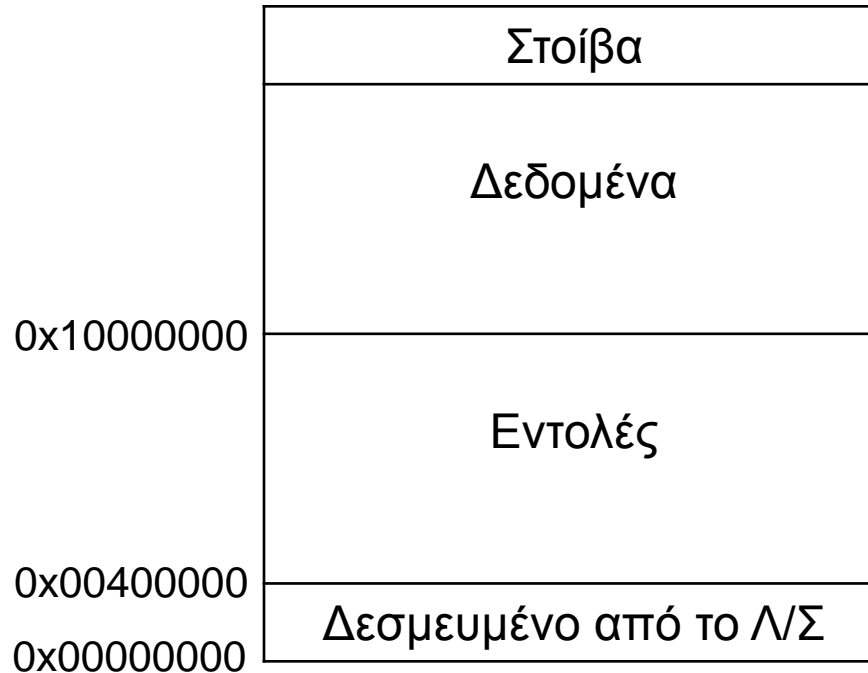
- Καταχωρητές δεδομένων:
  - Αποθηκεύουν δεδομένα εισόδου και αποτελέσματα πράξεων
- Καταχωρητής εντολών (Instruction Register - IR):
  - Αποθηκεύει την επόμενη εντολή που θα εκτελέσει η ΚΜΕ
- Μετρητής προγράμματος (Program Counter – PC):
  - Δείχνει στη διεύθυνση μνήμης όπου είναι αποθηκευμένη η επόμενη εντολή

Κεντρική Μνήμη (RAM)

- Η κεντρική μνήμη είναι προσωρινός αποθηκευτικός χώρος για τις εντολές ενός προγράμματος και τα δεδομένα που αυτό διαχειρίζεται
  - Αποτελείται από ένα σύνολο θέσεων αποθήκευσης σε καθένα από το οποίο αντιστοιχεί μία μοναδική διεύθυνση

	Μήκος λέξης
	
0x1005	0 1 1 0 1 1 0 0 1 0 1 1 0 0 0 1
0x1004	1 1 0 0 0 1 1 1 1 0 1 0 0 1 1 1
0x1003	0 0 1 1 1 1 0 0 1 0 1 1 0 0 0 0
0x1002	1 1 0 0 1 1 1 0 1 0 0 0 0 0 0 1
0x1001	0 1 0 0 1 1 0 0 0 0 1 1 0 1 0 1
0x1000	1 0 1 0 1 1 1 1 1 0 1 1 0 0 0 0
Διεύθυνση	Περιεχόμενο

Οργάνωση Κεντρικής Μνήμης

- Η στοίβα αποθηκεύει τη διεύθυνση επιστροφής (στο κύριο πρόγραμμα), όταν ολοκληρωθεί η εκτέλεση μίας ρουτίνας του προγράμματος

Κρυφή Μνήμη (Cache)

- Η κρυφή μνήμη είναι ενσωματωμένη στην ΚΜΕ και επιτρέπει την αποθήκευση και ταχύτατη πρόσβαση σε ένα μικρό όγκο δεδομένων (πολύ πιο γρήγορα από στην κύρια μνήμη)
  - Τα δεδομένα αναζητούνται πρώτα στην κρυφή μνήμη και (αν δεν βρεθούν) μετά στην κεντρική μνήμη
  - Οι σύγχρονες ΚΜΕ έχουν κρυφή μνήμη 2 ή 3 επιπέδων (L1, L2, L3)

Πυρήνας 1	Πυρήνας 2	Πυρήνας 3	Πυρήνας 4
L1	L1	L1	L1
L2		L2	
L3			

Κρυφή μνήμη 3 επιπέδων σε 4-πύρηνο επεξεργαστή

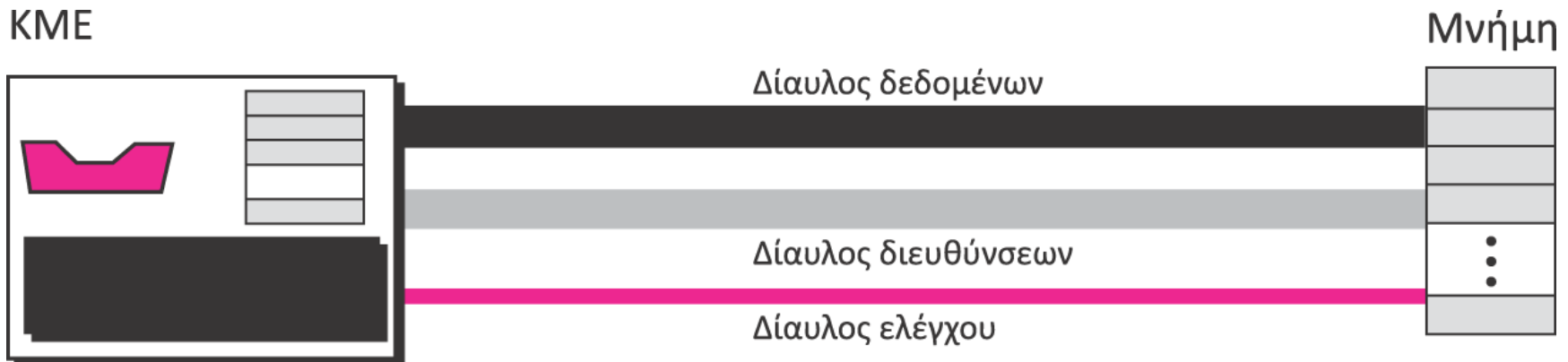

Ιεραρχία Μνήμης

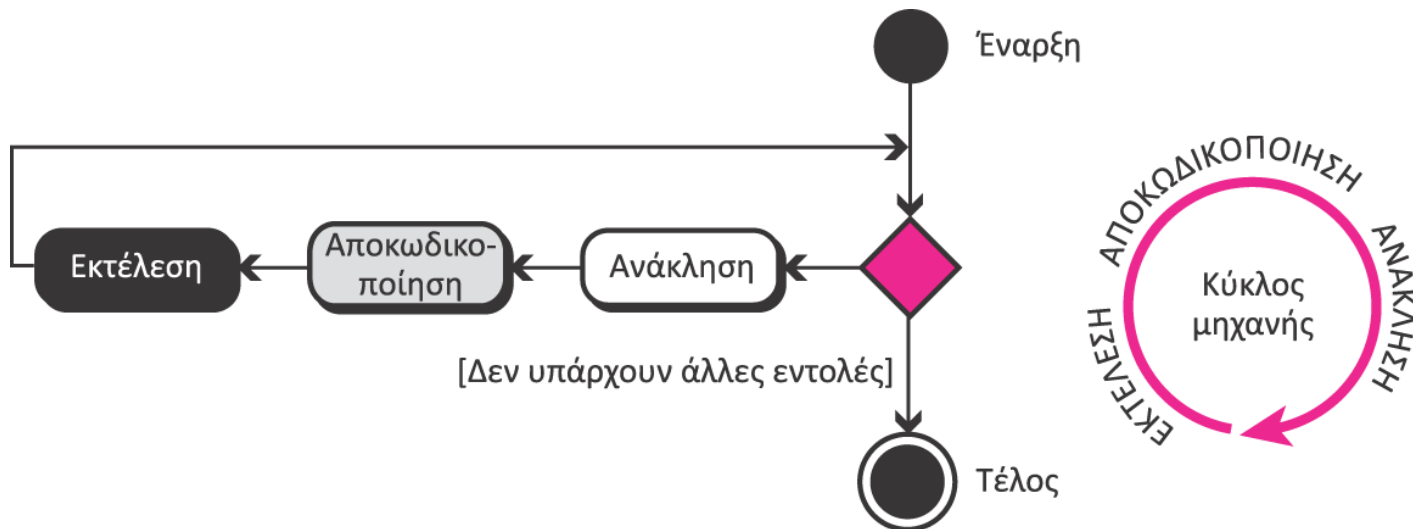
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΜΕ με Μνήμη

- Δίαυλος δεδομένων:
  - Το εύρος του διαύλου καθορίζεται από το μήκος της λέξης (π.χ. 32 bits για 32-bit λέξη)
- Δίαυλος διευθύνσεων:
  - Το εύρος του διαύλου καθορίζεται από το σύνολο θέσεων της μνήμης (n bits για 2^n θέσεις μνήμης)
- Δίαυλος ελέγχου:
  - Το εύρος του διαύλου καθορίζεται από το σύνολο των εντολών ελέγχου (m bits για 2^m εντολές)

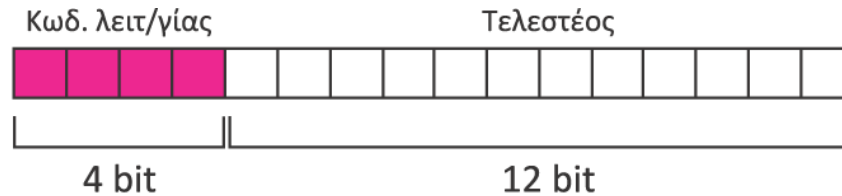

Κύκλος Μηχανής

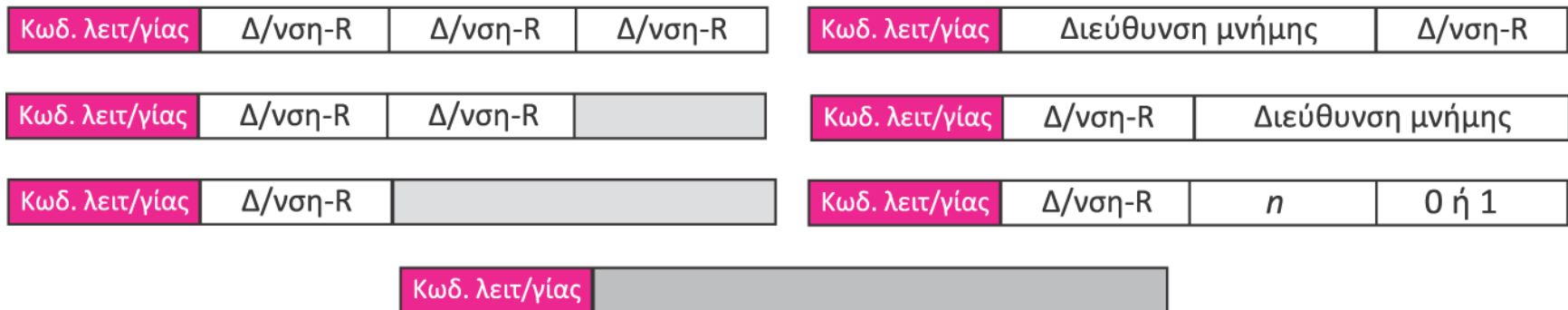
- Ανάκληση:
  - Αντιγράφεται η επόμενη εντολή (όπου δείχνει ο μετρητής προγράμματος) στον καταχωρητή εντολών
  - Αυξάνεται ο μετρητής προγράμματος κατά 1
- Αποκωδικοποίηση:
  - Αποκωδικοποιείται η εντολή (π.χ. LOAD, ADD) και οι τελεστές της (π.χ. καταχωρητές δεδομένων, διευθύνσεις μνήμης)

Παράδειγμα Μορφής Εντολών

α. Μορφή εντολής

β. Τύποι εντολών

- Η μορφή και οι τύποι εντολών διαφέρουν μεταξύ αρχιτεκτονικών υπολογιστών (π.χ. x86, MIPS)

Παράδειγμα Εντολών

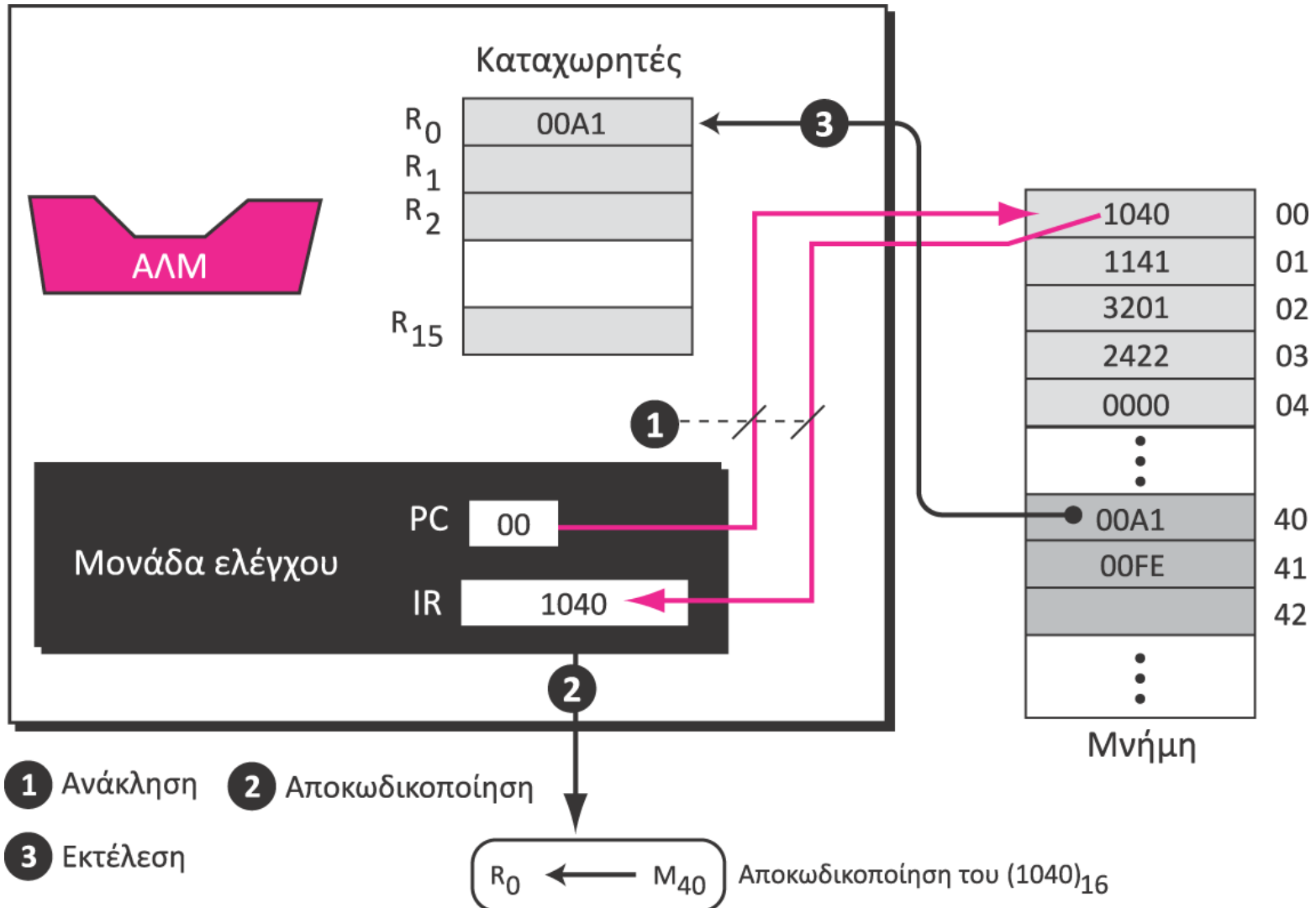
Εντολή	Κωδ.	Τελεστέοι			Ενέργεια
	d_1	l_2	l_3	d_4	
HALT	0				Διακόπτει την εκτέλεση του προγράμματος
LOAD	1	R_D	M_S		$R_D \leftarrow M_S$
STORE	2	M_D	R_S		$M_D \leftarrow R_S$
ADDI	3	R_D	R_{S1}	R_{S2}	$R_D \leftarrow R_{S1} + R_{S2}$
ADDF	4	R_D	R_{S1}	R_{S2}	$R_D \leftarrow R_{S1} + R_{S2}$
MOVE	5	R_D	R_S		$R_D \leftarrow R_S$
NOT	6	R_D	R_S		$R_D \leftarrow \overline{R_S}$
AND	7	R_D	R_{S1}	R_{S2}	$R_D \leftarrow R_{S1} \text{ AND } R_{S2}$
OR	8	R_D	R_{S1}	R_{S2}	$R_D \leftarrow R_{S1} \text{ OR } R_{S2}$
XOR	9	R_D	R_{S1}	R_{S2}	$R_D \leftarrow R_{S1} \text{ XOR } R_{S2}$
INC	A	R			$R \leftarrow R + 1$
DEC	B	R			$R \leftarrow R - 1$
ROTATE	C	R	n	0 ή 1	$\text{Rot}_n R$
JUMP	D	R	n		Αν $R_0 \neq R$ τότε $PC = n$, ειδάλλως συνέχισε

Υπόμνημα: R_S, R_{S1}, R_{S2} : Δεκαεξαδική διεύθυνση των καταχωρητών προέλευσης
 R_D : Δεκαεξαδική διεύθυνση του καταχωρητή προορισμού
 M_S : Δεκαεξαδική διεύθυνση της θέσης μνήμης προέλευσης
 M_D : Δεκαεξαδική διεύθυνση της θέσης μνήμης προορισμού
 n : δεκαεξαδικός αριθμός
 d_1, d_2, d_3, d_4 : 1ο, 2ο, 3ο, και 4ο δεκαεξαδικό ψηφίο

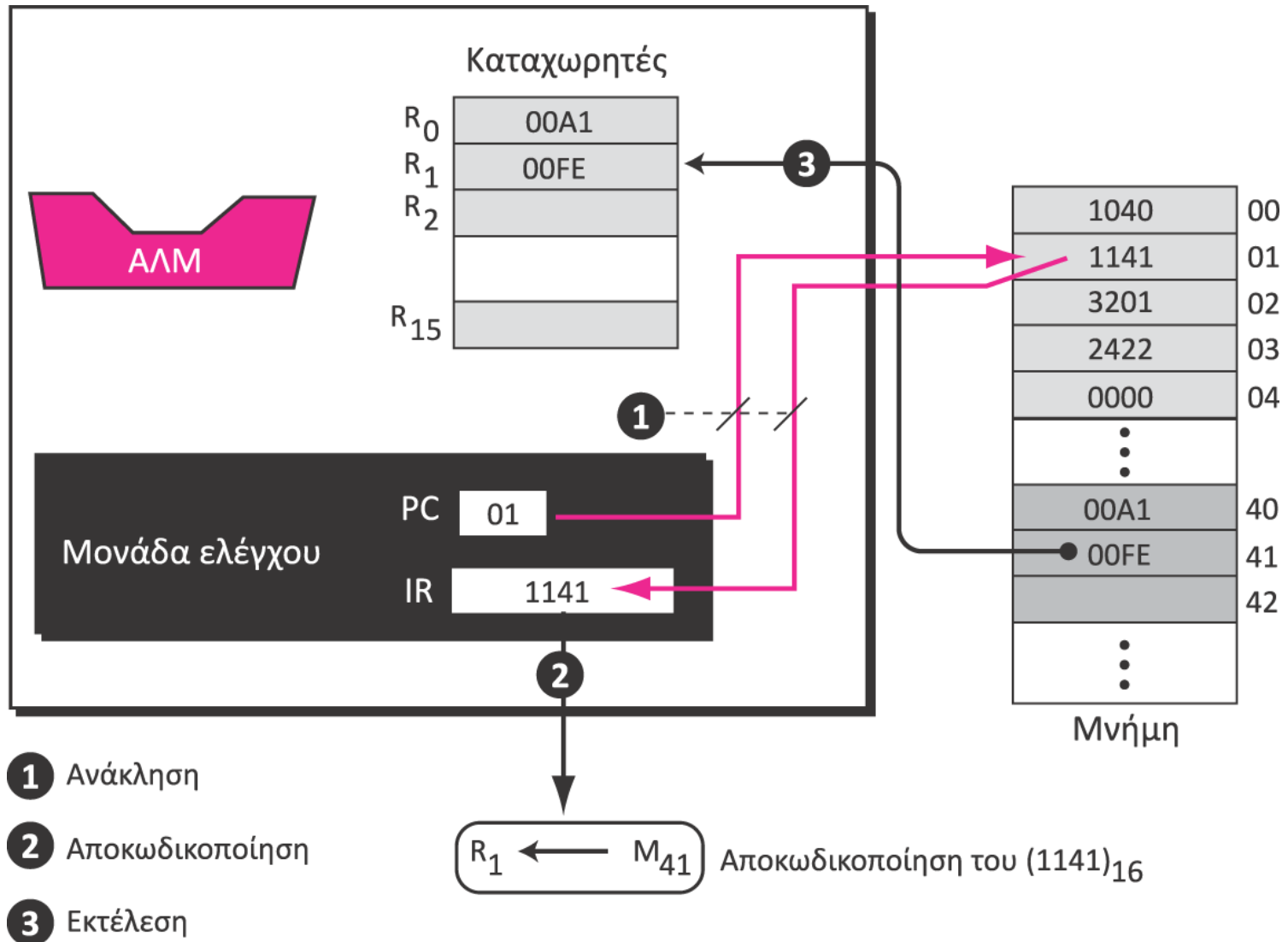
Εκτέλεση Προγράμματος

- Πρόσθεση δύο αριθμών σε γλώσσα μηχανής:
  1. Φόρτωση 1^{ου} αριθμού από τη μνήμη σε καταχωρητή (R_0)
  2. Φόρτωση 2^{ου} αριθμού από τη μνήμη σε καταχωρητή (R_1)
  3. Πρόσθεση των τιμών των δύο καταχωρητών (R_0, R_1) και αποθήκευση του αποτελέσματος σε τρίτο καταχωρητή (R_2)
  4. Αποθήκευση της τιμής του τρίτου καταχωρητή (R_2) στη μνήμη
  5. Τερματισμός της εκτέλεσης

Εκτέλεση Εντολής 1 (LOAD)

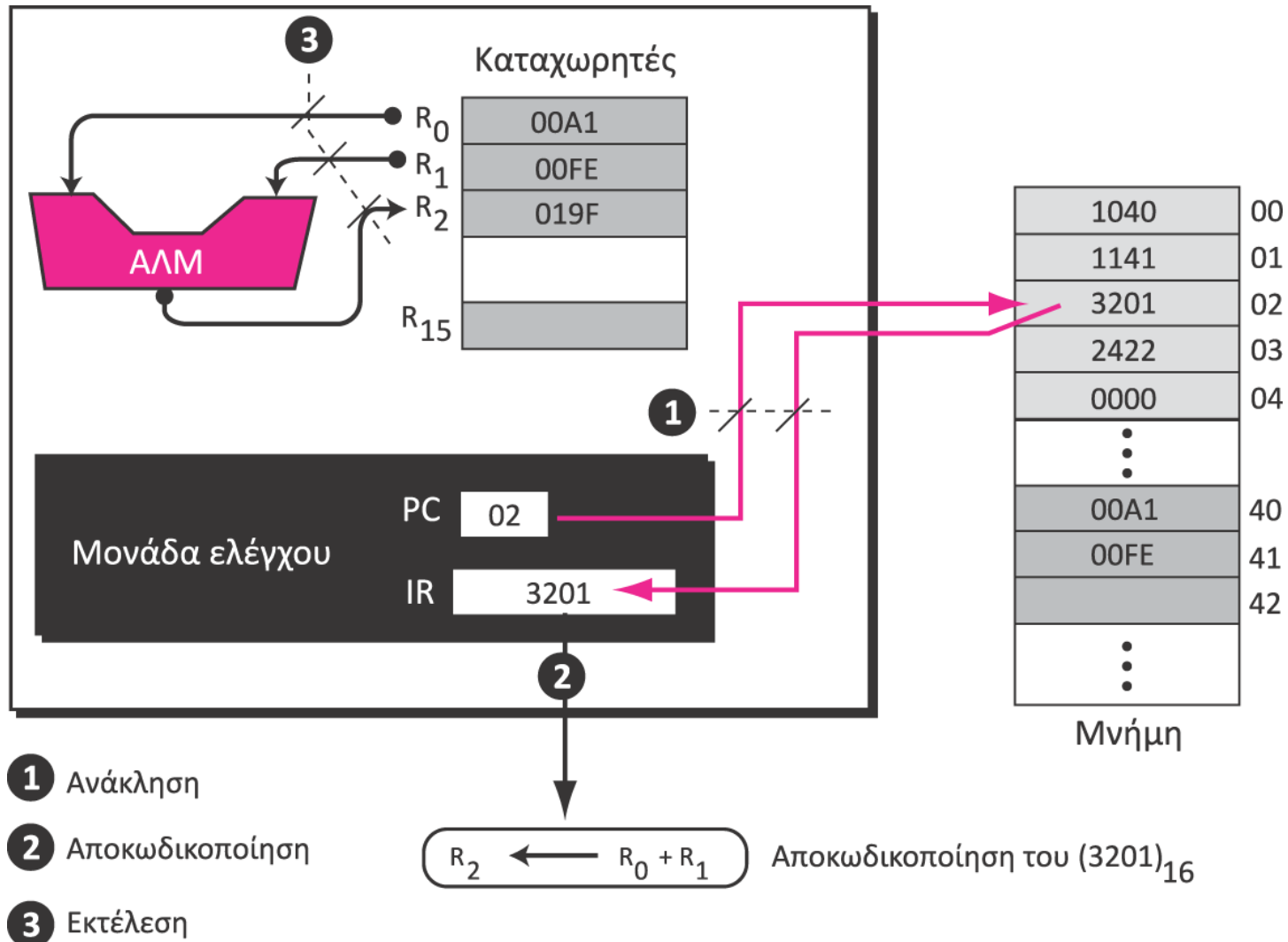

Εκτέλεση Εντολής 2 (LOAD)

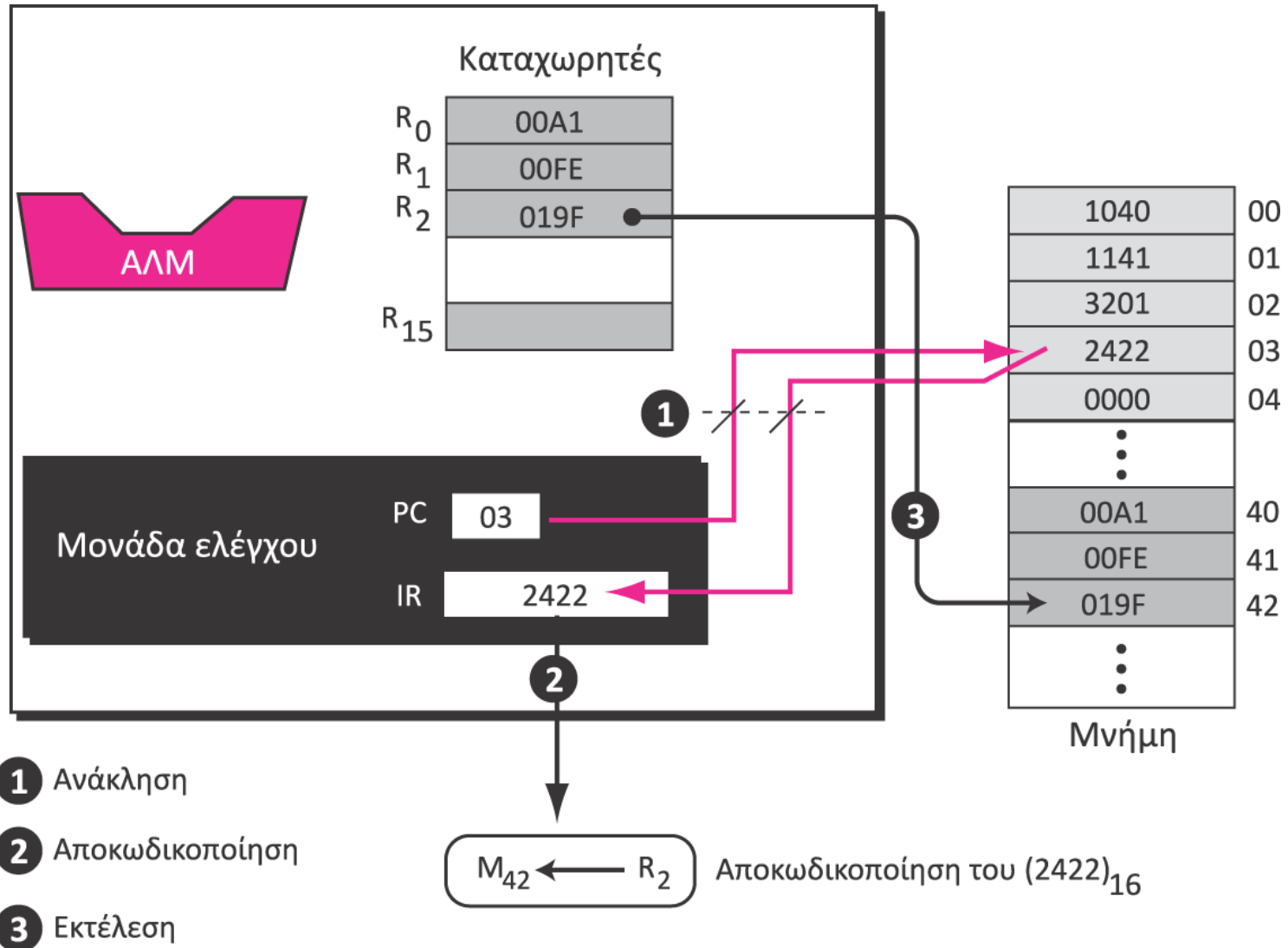

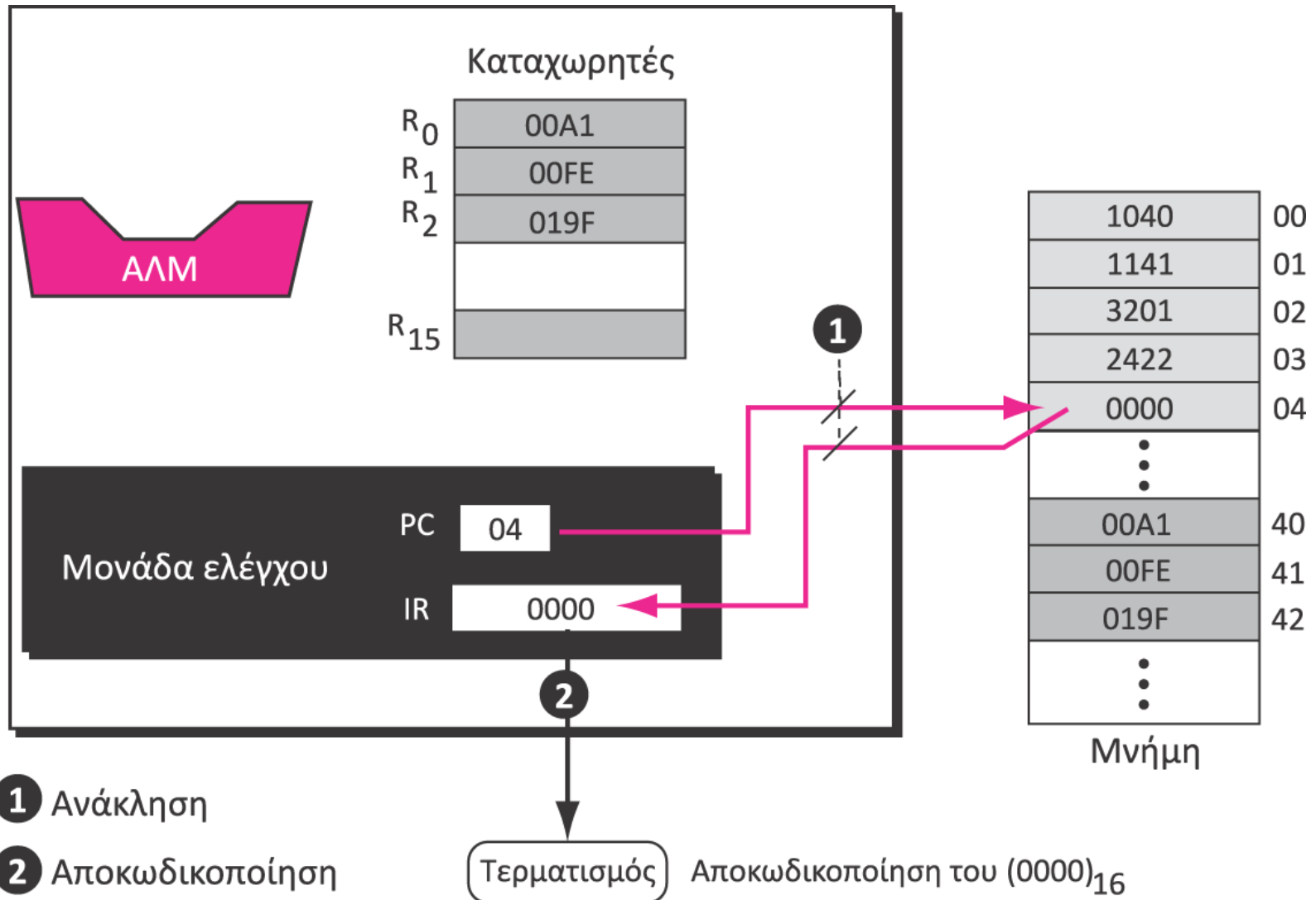
Εκτέλεση Εντολής 3 (ADD)

Εκτέλεση Εντολής 4 (STORE)

Εκτέλεση Εντολής 5 (HALT)

Ερωτήσεις